

Datum 2013-11-14

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Finansinspektionens stresstester av svenska storbanker ¹

Stresstester är ett av de verktyg som FI använder sig av i sin tillsyn av bankerna. FI gör löpande tester för att bedöma bankernas förmåga att motstå olika negativa scenarier. Stresstester används dessutom i den årliga översyn och utvärderingsprocessen av bankerna. FI publicerade senast resultat av stresstester i november 2012.

Finansinspektionens (FI:s) stresstest visar att storbankerna har tillräcklig motståndskraft mot ett scenario med en kraftig konjunkturförsämring som resulterar i fallande intjäning och höga kreditförluster på alla områden. Enligt resultatet från stresstestet skulle två banker behöva utnyttja den planerade kapitalkonserveringsbufferten. Att använda buffertarna innebär, enligt det kommande regelverket, eventuella restriktioner för bland annat aktieutdelningar och bonusutbetalningar. Stresstestet visar även att två av fyra storbanker i princip behöver behålla nuvarande kapitalnivåer för att kunna hantera en kraftigt försämrade konjunktur. FI bedömer dock att dessa banker relativt snabbt skulle kunna återuppnå tillräckliga kapitalnivåer då de har en god underliggande lönsamhet. För ytterligare diskussion om bankernas kapitalnivåer se avsnitt Stresstest och känslighetsanalys av storbankerna i Riskrapporten.

För att säkerställa en god kapitalberedskap krävs vidare att bankerna kan genomföra konkreta aktiviteter som vid behov förbättrar kapitaltäckningen. FI bedömer att de svenska storbankerna idag har en sådan beredskap.

I denna promemoria redogörs för metoden samt resultatet av det senaste stresstest som utförts på storbankerna (Nordea, SEB, Handelsbanken och Swedbank). FI:s metod är förenklad, standardiserad och annorlunda än de metoder som bankerna själva använder i sina stresstester. I scenariot antas inget specifikt makrosenario. Istället är utgångspunkten att åskådliggöra effekterna av en kraftig försämring av konjunkturen och därmed förutsättningarna för bankernas lönsamhet. Den huvudsakliga källan till resultatförsämringen i scenariot är stora kreditförluster inom samtliga segment av bankernas utlåning.

¹ I årets riskrapport har FI även gjort en känslighetsanalys av framtida makrotillsynsåtgärder. Detta PM avser dock bara stresstestet.

FI bedömer storleken på försämring i scenariot som osannolik men inte omöjlig.

Övergripande metod

FI:s metod skiljer på ett viktigt sätt från de stresstest som utförts av t ex EBA och bankerna själva. FI utgår i stresstesterna från publik information och gör ingen skillnad mellan bankerna när det gäller exempelvis stabilitet i intjäningen eller kreditkvalitet i ett visst segment. FI antar helt enkelt ett visst intjäningsfall och en viss utveckling av kreditförlusterna i olika segment på olika marknader och simulerar effekten på bankernas finansiella ställning. Fördelen med en sådan standardiserad metod är att den underlättar jämförelser mellan bankerna. Nackdelen är förstas att ett standardiserat test inte innehåller någon specifik information om exempelvis kvaliteten i den enskilda bankens kreditportfölj eller de åtgärder som banken vid behov kan vidta för att förbättra sin kapitalisering.

Bankernas motståndskraft beräknas utifrån ett treårigt scenario med kraftigt försämrad konjunktur på alla områden. Scenariot innebär att bankerna drabbas av lägre intjäning och högre kreditförluster. Samtidigt antas i scenariot att utlåningen ökar med 5 procent under det första året (ingen nyutlåning åren därefter) och att kapitalkravet för kreditrisk enligt interna modeller ökar med 7,5 procent (i genomsnitt) under det första och det andra året på grund av negativa migrationseffekter (högre riskvikter). När hänsyn tas till kapitaliseringen baserad på riskviktsgolvet för svenska bolån antas dock inte någon migration ske för den del av portföljen som omfattas av golvet. Bankerna antas dela ut 40 procent av nettoresultatet vid nettovinst givet att kärnprimärkapitalrelationen beräknat enligt CRR/CRD 4 är högre än 10 procent 2014 och högre än 12 procent under perioden 2015 till 2016². Bankerna antas inte dela ut något vid förlust.

I stresstestet bedöms de fyra storbankernas förmåga att möta ett mycket negativt ekonomiskt scenario.³ Testet fokuserar på bankernas kreditrisker. De svenska storbankernas kapitalkrav kommer till 85 procent från kreditrisker. Kapitalkravet för marknadsrisker och operativa risker antas vara oförändrat under scenarioperioden.

Information om bankernas kreditportföljer baseras på bankernas publicerade kvartalsrapporter för det andra kvartalet 2013. FI har delat in bankernas kreditportföljer i 41 olika exponeringsklasser där olika kreditförlustnivåer antagits för respektive klass. Det har inte åsatts någon skillnad mellan de olika bankernas kreditförlustnivåer för samma exponeringsklass. Detta innebär att skillnader i kreditförluster för de fyra bankerna i scenariot uteslutande beror på skillnader i låneportföljernas sammansättning.

² Hänsyn har även tagits till om bankernas extra kapitalbehov på grund av det nuvarande svenska riskviktsgolvet är uppfyllt.

³ I bilagan redogörs mer detaljerat för olika antaganden .

Antaganden om intjäning är baserade på faktiska resultat för första halvåret 2013 samt SME Direkts konsensusestimater för de olika bankerna för tredje och fjärde kvartalet 2013⁴. För perioden 2014 till 2016 har ett avdrag gjorts om 10 procent på den förväntade intjäningsnivån före kreditförluster för helåret 2013.

Resultat

I stresstestets scenario beräknas kreditförlusterna för de fyra storbankerna sammantaget uppgå till ungefär 260 mdr. I scenariot antas de riskvägda tillgångarna växa, vilket gör att effekten sammantaget skulle motsvara en försämring av kärnprimärkapitalrelationerna på mellan 0,8 och 2,5 procentenheter per bank, som högst under scenarioperioden. Effekten är något mindre än föregående år vilket beror på att bankerna ökat lönsamheten och på att utlåningen inom de mest riskfyllda segmenten har minskat. Effekterna när hänsyn till golvet tas är 0,3 och 2,1 procent. Skillnaden förklaras av den lägre andelen av portföljen som migreras.

I scenariot är kreditförlusterna höga i alla branscher och regioner. Även om kreditförlustnivåerna är generellt höga jämfört med i dagsläget är de inte lika höga som de nivåer som uppmättes under den svenska 90-talskrisen eller i de baltiska länderna under finanskrisen.

Scenariot innebär relativt höga kreditförluster kopplade till bolån. Det baseras på ett utfall med en ogynnsam utveckling av disponibla inkomster och arbetslöshet, i kombination med höga utgifter för räntor och amorteringar. Om den ekonomiska utvecklingen blir svag med stigande arbetslöshet samtidigt som utgifterna för lånefinansiering ökar kraftigt, kan detta få en negativ effekt på huspriserna. Vissa hushåll med höga belåningsgrader kan då hamna i ett läge där lånets storlek överstiger värdet på bostaden. Om dessa hushåll drabbas av arbetslöshet kan de hamna på obestånd, vilket leder till kreditförluster.⁵ Även i ett sådant scenario hänförs dock merparten av bankernas kreditförluster från utlåning till företag och fastighetsbolag.

Tabell 1: Kreditförlustnivåer

Kreditförlustnivåer	2013*	2014	2015	2016	Total
Nordea	0,21%	1,34%	1,34%	1,16%	4,12%
Handelsbanken	0,08%	0,99%	0,99%	0,86%	2,97%
Swedbank	0,05%	1,17%	1,16%	0,96%	3,40%
SEB	0,09%	1,23%	1,22%	1,04%	3,64%
Totalt (medel)	0,11%	1,18%	1,18%	1,01%	3,53%

*baserat på faktiska resultat i kv.1-2 och estimat för kv.3-4 2013

⁴ Per 20 oktober 2013

⁵ Bankerna har en fordran på låntagaren även efter att säkerheten realiserats. I vanliga fall brukar dock bankerna reservera den fordran som återstår när säkerheten realiserats som kreditförlust. Återstående belopp kan dock återvinnas vid ett senare tillfälle.

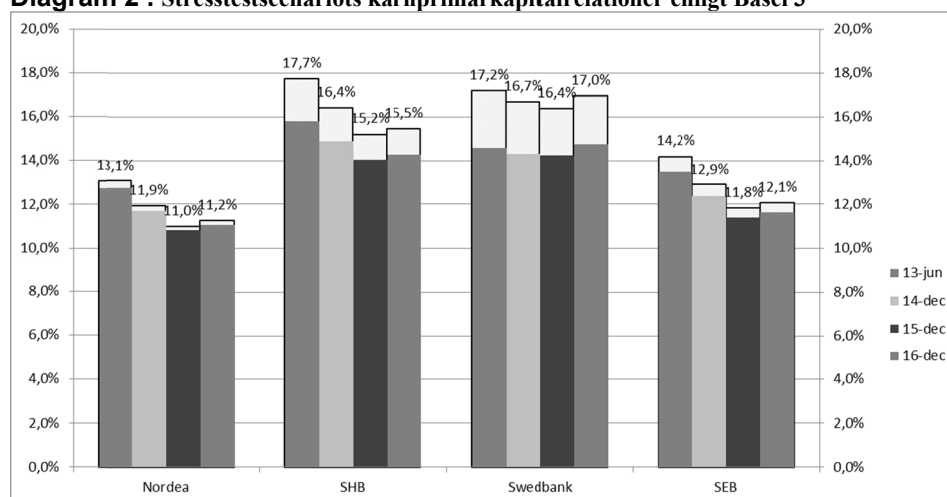
Tabell 2: Resultat med förändring av eget kapital

Miljoner kronor, 2014-2016	Nordea	Handelsbanken	Swedbank	SEB
Resultat före kreditförluster	114 766	52 331	53 754	49 324
Kreditförluster	117 899	51 494	44 661	51 151
Skatt	733	462	2 074	302
Resultat efter skatt	-3 866	376	7 019	-2 130
Utdelning	0	553	2 808	0
Förändring eget kapital	-3 866	-177	4 212	-2 130

Kärnprimärkapitalrelationer Basel 3

Under perioden som omfattas av scenariot (2014 till och med 2016) kommer ett antal regelverksförändringar genomföras som påverkar bankernas kapitaltäckning, i huvudsak implementeringen av CRR/CRD 4. Effekten av de nya regelverken är skattad utifrån hur de skulle påverka bankerna om de infördes idag och bedömdes vid halvårsskiftet 2013 uppgå till mellan 0,4 och 1,9 procentenheter per bank.

Diagram 2 . Stresstestscenariots kärnprimärkapitalrelationer enligt Basel 3

Anm: Diagrammet visar kärnprimärkapitalrelationer enligt Basel 3 utan övergångsregler från Basel 1 justerat för effekterna av det norska riskviktsgolvet på bolån. De gråa staplarna i diagrammet visar bankernas kärnprimärkapitalrelation med hänsyn tagen till de svenska riskviktsgolvet, medan den streckade staplarna (vita fältet) visar utan golfeffekten.

Stresstest visar att storbankerna har tillräcklig motståndskraft mot ett scenario med en kraftig konjunkturförsämring som resulterar i fallande intjäning och höga kreditförluster på alla områden. Enligt resultatet från stresstestet skulle två banker behöva utnyttja den planerade kapitalkonserveringsbufferten. Att använda buffertarna innebär, enligt det kommande regelverket, eventuella restriktioner för bland annat aktieutdelningar och bonusutbetalningar.

Bilaga

Nedan redogörs för mer detaljerade antaganden som FI gör för bankernas intjäning, kreditportföljer, utlåningstillväxt, kreditförluster, samt övriga faktorer som påverkar resultaten av stresstestet.

Exponeringsklasser 2013

Storbankernas kreditexponering delas upp i 41 olika klasser. För varje klass antas en kreditförlustnivå för år 2014, 2015 och 2016. För nordiska företagsexponeringar antas kredit-förlusterna utvecklas olika beroende på bransch. För att ta hänsyn till detta görs en uppdelning av branscher med låg, mellan eller hög risk.

Exponeringsklass
Sverige hushåll bolån
Sverige hushåll övrigt
Sverige företag låg
Sverige företag medel
Sverige företag hög
Sverige kommersiella fastigheter
Danmark hushåll bolån
Danmark hushåll övrigt
Danmark företag låg
Danmark företag medel
Danmark företag hög
Danmark kommersiella fastigheter
Finland hushåll bolån
Finland hushåll övrigt
Finland företag låg
Finland företag medel
Finland företag hög
Finland kommersiella fastigheter
Norge hushåll bolån
Norge hushåll övrigt
Norge företag låg
Norge företag medel
Norge företag hög
Norge kommersiella fastigheter
Estland - hushåll
- företag
- fastighetsbolag
Lettland - hushåll
- företag
- fastighetsbolag
Litauen - hushåll
- företag
- fastighetsbolag
Ryssland/Polen
Tyskland hushåll
Tyskland företag
Ukraina
Storbritannien
Kreditinstitut
Övrig verksamhet
Off balance

Antaganden om intjäning

Bankernas intjäning under andra hälften av 2013 antas utveckla sig enligt SME Direkts konsensusestimater. Dessa är ett genomsnitt av cirka 20 analytikers prognoser för hur bankernas resultat före kreditförluster kommer att utvecklas.

I scenariot antas intjäningen bli lägre än marknadens förväntningar. Detta är främst på grund av en lägre aktivitetsnivå, fallande tillgångspriser och högre finansieringskostnader, vilket leder till att nettointäkterna faller. Denna lägre intjäning har schablonmässigt simulerats genom att resultatnivån före kreditförluster för åren 2014 till 2016 satts till den förväntade nivån för helåret 2013 med ett avdrag motsvarande 10 procent.

Antaganden om kreditförluster från bolån

I scenariot har kreditförlusterna från bolån antagits öka baserat på ett större husprisfall på grund av högre arbetslöshet samtidigt som lånefinansiering kraftigt fördyras. Merparten av dessa kreditförluster inträffar i scenariot under åren 2014 – 2015.

Bolån är den största enskilda exponeringsklassen och uppgick (andra kvartalet 2013) till cirka 2 900 miljarder kronor eller drygt 35 procent av storbankernas totala utlåning. Antaganden om höga förlustnivåer på bolån får därför märkbar påverkan på utfallet av stresstestet.

Antaganden om utlåningstillväxt

Förutom nivån på nyutlåningen bestäms bankernas totala utlåning vid varje tidpunkt av volymen fallissemang vid föregående tidsperiod. Ju fler fallissemang, desto mindre kommer kreditvolymen vara vid nästa tidsperiod.

I scenariot antas utlåningen öka med 5 procent under det första året, därefter sker ingen nyutlåning.

Migrationer i bankernas riskklassificeringssystem

Utöver förändringen i utlåningsvolym påverkas bankernas kapitalkrav av eventuella migrationer som uppstår i deras riskklassificeringssystem. Migrationer innebär att exponeringar flyttas mellan olika riskklasser, vilket påverkar bankernas kapitalkrav. Bankerna använder sig av interna riskklassificeringsmodeller för att sätta PD⁶ och LGD⁷-estimat för sina motparter. Valet av riskklassificeringsmetod påverkar därmed bankernas kapitalkrav.

Förändring av bankernas kapitalkrav på grund av migrationer

Migrationer	2014	2015	2016
Samtliga banker (genomsnitt)	7,5%	7,5%	0,0%

FI gör skillnad i migrationsantagandena mellan olika banker, baserat på skillnader i modellerna, vilket gör att vissa banker påverkas mer av den antagna migrationseffekten. När hänsyn tas till riskviktsgolvet på svenska

⁶ Probability of default, sannolikhet för fallissemang

⁷ Loss given default, förlust givet fallissemang

bolån har den delen av portföljen som påverkas av detta golv exkluderats från antagandet om migrationer.

Nedan är en uppräknig av de faktorer som påverkar de ingående delarna i kapitaltäckningen, dvs. kapitalbasen och kapitalkravet.

Påverkar kapitalbasen

Nyemissioner	Beroende på kvaliteten på det kapital som tas in påverkar det kärnprimärkapitalet, primärkapitalet eller kapitalbasen.
Vinst efter skatt	Tillfaller balanserat resultat.
Utdelningar	Påverkar hur stor andel av vinsten som tillfaller balanserat resultat.
Kreditförluster	Påverkar vad resultatet blir.

Påverkar kapitalkravet

Utlåningsvolym	Ökad utlåning innebär, allt annat lika, ett ökat kapitalkrav.
Migrationer i riskklassificeringssystem	Vid konjunkturförsämring eller andra motpartsspecifika förändringar kan konkursrisken för en motpart öka vilket även ökar kapitalkravet. Effekten av detta beror på graden av through-the-cycle/point-in-time i bankens riskklassificeringssystem.
Utrullning av portföljer	Generellt sänks kapitalkravet för portföljer vars kapitalkrav beräknas med interna riskklassificeringsmodeller jämfört med schablonmetoden. De flesta banker rullar fortfarande ut portföljer. I stresstestet antas det dock att inga nya portföljer rullas ut.
Kreditförluster (fallissemang)	Exponeringar som fallerat ska täckas med reserveringar och inte kapital. Därmed faller kapitalkravet när exponeringar fallerar, allt annat lika. Den negativa effekten på kapitalbasen av kreditförluster är dock större än den positiva effekten på kapitalkravet. Detta är en förenkling för bankernas portföljer som omfattas av en avancerad IRK metod.
Riskvikt i nyutlåning	Om nyutlåningen sker till en lägre riskvikt än riskvikten i den befintliga portföljen, och denna nyutlåning endast ersätter utlåning som förfallit, kommer kapitalkravet att sjunka.

Övriga antaganden

Bankerna antas dela ut 40 procent av nettovinsten (vid vinst) till aktieägarna under alla tre åren under förutsättning att kärnprimärkapitalrelationen beräknad enligt Basel 3 är högre än 10 procent 2014 samt 12 procent under 2015 och 2016⁸.

Skatten är varje enskild banks genomsnittliga (normaliserade) skattesats under de tre rullande åren. Inget underskottsavdrag beaktas i övningen och inte heller antagandet om en generellt lägre skattesats, även om kvartal 2 2013 medförde en generellt lägre skattesats.

Negativa såväl som positiva resultat antas påverka bankernas kärnprimärkapital direkt. Det supplementära kapitalet antas därmed inte ha någon förlustabsorberande förmåga.

Ingen utrullning av portföljer antas under scenarioperioden.

⁸ Med hänsyn tagen till det ökade kapitalbehovet på grund av det nuvarande riskviktsgolvet på svenska bolån

Tabell 3: Förenklad resultaträkning

Resultaträkning
Miljoner kronor

	Nordea				SHB				Swedbank				SEB			
	2013*	2014	2015	2016	2013*	2014	2015	2016	2013*	2014	2015	2016	2013*	2014	2015	2016
Resultat före kreditförluster	42 506	38 255	38 255	38 255	19 382	17 444	17 444	17 444	19 909	17 918	17 918	17 918	18 268	16 441	16 441	16 441
Kreditförluster	6 457	41 046	41 461	35 392	1 345	17 798	18 097	15 600	652	15 793	15 867	13 001	1 214	17 907	18 021	15 222
Skatt	8 795	-	-	733	3 876	0	-	462	3 829	485	468	1 121	3 498	-	-	302
Resultat efter skatt	27 254	-2 791	-3 206	2 130	14 161	-354	-653	1 383	15 428	1 640	1 584	3 796	13 556	-1 466	-1 580	917
Utdelning	15 546	-	-	0	7 231	0	-	553	10 908	656	633	1 518	7 212	-	-	0
Förändring eget kapital	11 708	-2 791	-3 206	2 130	6 930	-354	-653	830	4 520	984	950	2 277	6 344	-1 466	-1 580	917